

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Vabilo na naročbo.

Ob bližajočem se koncu leta uljudno vabimo vse dosedanje naročnike „Slov. Gospodarja“, da se zopet naročijo za leto 1880 ter nam še skušajo novih naročnikov pridobiti. Kdor ima s čim in hoče naše podvzette podpirati z majhnim darom, naj pristopi med deležnike tiskovnega društva, da se nadomestijo tisti udje, ktere nam je smrt pobrala; dosedanje deležnike pa prosimo, da nam še naprej zvesti ostanejo in tako mogoče storijo nadalješnje prilaganje „Cerkvene priloge“.

Deležnina znaša za celo leto 5 fl.

Naročnina za celo leto 3 fl.

„ pol leta 1 fl. 60 kr.

„ četrt leta — 80 kr.

Naročnina se nam naj blagovoljno po poštnih nakaznicah še ta mesec pošlje, da vemo, koliko naj prve številke tiskati damo. Napisi se naj napišejo razločno in kdor je nov naročnik, naj to pristavi, dosedanji pa naj na nakaznico prilepijo tiskani napis.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Slovo sedemdesetnicam.

Kako so ljudje nesrečne letine 1813—1823 dolgo pomnili, jednako si ne bomo kmalu iz spomina zbrisali letin sedemdesetnic, ki sedaj kmalu dotečejo. Preveliko je bilo žalostnega in nepovoljnega skoro v vsakem oziru: cerkvenem in svetovnem ravno tako, kakor v državnem, narodnem in gospodarskem. Namesto 7 slabih egiptovskih let štejemo jih uže 10, to pa slabih v vsakem oziru.

Duhovna nam mati, sv. katoliška Cerkev, na primer imela je v tej dobi po celem svetu pretrpeti jako veliko žalostnega in britkega, največ pa v Evropi. Od sv. očeta Pija IX. sklicani občni cerkveni zbor moral je biti odložen; Rim so vzeli papežu z mnogim premoženjem vred, tako pa najvišjega pastirja cerkvenega oropali potrebne mu politične neodvisnosti in tistih sredstev, ki mu jih je verna preteklost za uspešno vladovanje sv. Cerkve požrtvovalno podarila. Ob enem so po

vsej Evropi začeli snovati postave, ki so pravicam sv. Cerkve nasprotno, ter jeno delovanje ovirajo in tako pomagajo versko prepričanje narodom krhati in te sploh razkristijanjevati. Tega smo se žalostni učakali na Italijanskem, na Nemškem, sedaj celo na Francoskem in Belgijskem. Na Ruskem preganjanje katoličanov ni za den ali teden ne prenehalo; večina škofov je mrtva ali izgnana, kakor na Nemškem. Tudi nam v Avstriji so liberalci osnovali cerkvenih postav, s katerimi sedaj neizogibljivi minister Stremajer uravnava cerkvene zadeve tako, da komaj čakamo na — konec. Sv. Cerkev je v Evropi, če izvzamemo Angleško, v pravem Babilonskem sužanstvu. Zato jeno delovanje hira, neverstvo, s tem pa razuzdanost, nepoštenost, zločinstvo, grozno narašča. Mestno in sploh tako imenovano izobraženo prebivalstvo je večinoma veri sovražno ali vsaj mrtvo. V takih žalostnih razmerah je umrl papež Pij IX. in jegov naslednik sv. oče Leon XIII. vidno trpijo gledé na vladanje vesoljne Cerkve, ker ne morejo iz Vatikanske palače nikamor stopiti, da nebi se dotekali tal, katera je italijanska revolucija papežem vzela. Sedemdesetnice v cerkvenem oziru so torej jako žalostne in Bog vé, kedaj bo tukaj boljše!

V svetovnem oziru ni nič boljše, če ne huje! Odkar je „železni Bismark“ Francoze potlačil in sred Evrope osnoval „prusko-nemško cesarstvo“, primorani so vsi sosedi orožati se do ušes. On je kriv, da Evropa omaguje pod orožjem, kakor da bi v njej živeli sami tolovaji. To je velika nezgoda in utegne uzrok biti, da bode novi svet: Amerika in Avstralija, stari svet v kratkem prekosil. V Ameriki in Avstraliji nimajo vojaštva, za kakoršno pri nas državljani neizmerno trpijo. Kedaj se bo ta silni jarem zlomil, to je težko reči. Eni pravijo, da le vsled strahovite vojske med Francozi Italijani, Nemci in Slovani, drugi mislijo na socialistično revolucijo. Strahovito bodočnost naznanja oboje. Eden veseli svetovni dogodek pa imamo vsakako zapisati letinam sedemdesetnicam, to je osvobojenje ubogih slovanskih kristijanov, ki

so više 500 let vzdihovali pod turškim jarmom. Žali Bog, da to veselje ni popolno. Kar je slovanski meč ruskih junakov priboril, to je zopet skazila nevošljivost evropskih vlad. Rusi stoječi pred Carigradom in gledajoči na cerkvo sv. Sofije morali so žalostni obrniti se in iti domov, ako niso hoteli pričeti nove-svetovne vojske. Tako se je turška podrtina ohranila še za 80nice našega stoletja, gotovo ne na čast — krščanskej Evropi!

Težko pozabili bodedo, kar smo zadnjih 10 let prestali v Avstriji v političnem oziru — brezobzirno strahovanje liberalne nemške in magjarske stranke. Bilo je res, kakor je bil grof Beust naznanil, „pritiskavanje Slovanov k steni“ ob enem pa nezaslišano širokoustenje liberalnih kričočev, kakor bo sedaj vse boljše pri nas. Toda isti den, ko so na Dunaji odprli svetovno razstavo, nastal je „denarstveni polom“ ali „krah“. Sedaj čutimo nemilo to, kar nam je liberalstvo pripravilo: dolgove, večje dače, uničenje obrta, hiranje kupčije, propad kmetijstva, posilne dražbe, oderuhe in — Jude! Kaj in koliko smo Slovenci z drugimi Slovani vred pretrpeli samo pri raznih in večnih volitvah, na to samo zmisliti človeka nevolja zgrabi. Jednakopravnost po § 19. osnovnih postav imeli smo l. 1870 ravno tako na papirju, kakor imamo isto še sedaj ob koncu l. 1879. Kar nas tukaj tolaži, je edinst, složnost, ki je med Slovenci vsled nezaslišanega pritiska zavladala ter se v sijajnih zmagah pri volitvah v državni zbor na strah in grozo nemčurjev prikazala na dan. To nam je dobro znamenje in poročstvo boljše bodočnosti. Ostanimo složni!

Da so ljudje začeli prej dvomiti o blagih liberalizma, kakor je sprva misliti bilo, to imamo pripisovati izredno nesrečnim in slabim letinam sedemdesetletnicam gledé na gospodarstvo. Malokedaj bilo je zaporedom toliko nesreč po Evropi: strašni nalivi, silne povodnji, potresi, požari, spomladanski mrazovi, pogoste toče, plazi, trtne uši, živinska kuga, nerodovitnost zemlje — huda zima. Je, kakor da bi se vsi elementi bili zarotili proti brezbožnemu človeškemu rodu, da mu očivestno dokažejo jegovo onemoglost v kljub hvalisanemu „napredku“ v umnem gospodarstvu, učenosti itd. Glad in pomanjkanje v najumjkanjših deželah sveta: pri nas na Moravskem, Českem, potem na Nemškem, Italijanskem in Francoskem, stavlja na laž in osramotenje vse toliko občudovane in drago plačevane, njihove „nacionalne ojkonome“ ali učenjake v gospodarstvu. Povsod morajo segati v mošnje davkeplačilcev, to pa prav globoko, da priskočijo gladujočemu prebivalstvu. To je res žalosten konec let sedemdesetnic! Dal Bog, da bodo te nesreče ljudem na koristno spametovanje, da bi spoznali krive poti, na katere so se zvrabili dali, ter se vračali na one nazaj, katerih bi nikoli zapustiti ne smeli. Zlasti želeli jim je, da se vrnejo h Bogu nazaj in Tistemu, kterega je Bog poslal — Jezusu Kristusu. Brez Boga ne moremo

nič, brez njega nimamo blagoslova pri svojih opravilih in prizadetjih, smo časno in večno nesrečni. S tem prepričanjem hočemo prestanim sedemdesetnicam dati slovo in zaupajé na božjo pomoč pričeti — boljše osemdesetnice! Bog daj vsem veselo novo leto 1880!

Gospodarske stvari.

Postava zoper umetno ponarejeno ali pomnoženo vino. (Kunstwein.)

Ko bi liberalni poslanci državnega zbora s svojim večnim in konečno vselej jalovim besedovanjem toliko časa ne potratili, dobili bi uže naši vinogradarji neizmerno jim potrebno postavo zoper umetno ponarejeno ali pomnoženo vino. Liberalni poslanci so večjidel le v mestih, trgih, kupčijskih in obrtnijskih zbornicah izvoljeni ter se za kmeta ne brigajo veliko. Da, zadnja leta so mnogo postav sklenili, ki so zakrivile propad kmetijstva. Sedaj pa, ko so v menjšini, ovirajo, kolikor le morejo vse, kar bi kmetom bilo na korist. Lani so postavo zoper vvažanje tuje, deloma okužene, živine vrgli pod klop, tudi postavo zoper umetno vino so odbili. Letos pa so kljubovali, da se je protikužna postava komaj dognala, postavo zoper umetno vino pa zavlekla, da pride še le v novem letu na dnevni red. Mesenca septembra so zbornjali na Dunaj shod vinorejcev, ki je mnogo dobrega obetal, naposled pa se je videlo, kako mu je glavna skrb bila po svetu zatrobiti, da v Avstriji živa duša ne misli na pačenja vina, sploh da umetno ponarejenega vina ni. Trobenje poskrbeli so jim liberalni, judovski listi in od njih pisani ali odvisni „gospodarski“ časniki. Kdor vé, kdo je bil pri omenjenem shodu v ogromnem številu navzoč, ta se ne bode čudil. Bili so večjidel nekateri liberalni profesorji, uredniki, vinski trgovci iz velikih mest, kder se največ vina nareja, in mnogo velikih posestnikov, ki so močno na sumu, da tudi vino kazijo in je umetno ponarejajo, pomnožujejo in potem kot — pravo prodavajo. Vreš je nastal velik po novinah. Ali vinogradarji, kmetje, konservativni poslanci z našimi slovensko-narodnimi vred se niso dali motiti ter so zahtevali postavne pomoči z davki itak dovolj obloženemu vinogradarstvu. Brž ko se je novoizvoljeni državni zbor sešel, predložil mu je g. Karlon, poslanec nemških kmetov lipniškega, arveškega itd. okraja na Štajerskem, načrt postave zoper ponarejevanje vina. Zbornica je predlog sprejela in izvolila 15 poslancev, ki bi naj omenjeno postavo preudarili, sestavili in potem poročali. Ta odbor 15 poslancev, izmed katerih je bilo 10 konservativnih in 5 liberalnih, posvetoval se je večkrat o naloženi mu reči, posebno 2. in 13. decembra t. l. Posvetovanje bilo je v mnogem oziru zanimivo. Tirolski konservativni poslanec baron Dipauli, sam posestnik velikih vinogradov, izvrstnih kletarij in veliki vin-

ski tržec, poudarjal je potrebo take postave tudi v Avstriji, ter se je sklicaval na to, da so jednake postave že uvedene na Francoskem, Nemškem in Švicarskem. Konečno je svetoval, naj se na podlagi g. Karlonovega načrta izdelata postava. Liberallec Friedmann, fabrikant iz Dunaja, ugovarja, naj se postava ne raztegne na galizovanje (zboljšavanje kislega) in petijotizovanje (pomnoževanje) vina. Čudno je govoril liberallec grof Wurmbbrand, grajšček Borlski v Halozah, in v poslanca izvoljen od kupčijske in obrtnijske zbornice graške. Mož je obstal, kako je sam imel v svojej grajščini spretnega kletarja, ki mu je delal umetno vino. Kletar imenoval je svojo umetnost: „požlahtnovanje vin“ (?) Dala mu je znatnega dobička, posebno če je slaba vina „požlahtnoval“. Konečno je še svetoval, naj se galizovanje in petijotizovanje ne prepové vinogradnim posestnikom, toda dolžnost se jim naj naloži, da takega vina ne prodavajo, kot pravo vino, ampak naj vselej kupcu naznanijo, da prodavajo galizovano ali petijotizovano tekočino. Sedaj vstane liberallec grof Kinsky, veliki posestnik iz Spod. Avstrije, in zbrane opozori na vinorejski shod meseca septembra, kder so gospodje skoro enoglasno izrekli, da v Avstriji umetnega vina nihče ne dela. Na to postavi g. Karlon na mizo tri flaše celó brez vsakega grozdja narejenega vina z „receptom“ vred, po katerem se take tekočine delajo po 13 kr. liter. Tekočina je se v Graden napravila in je zbranim bila očitni dokaz, da se umetno vino zlasti v mestnih kletéh res dela in kot pravo prodava, na največjo škodo ne samo goljufanim pivcem, ampak vinogradstvu, ki je hudo obdačeno. V graških kletéh se ni bati ne mraza, ne smoda, ne toče, ne davkarijskega „eksekutorja“ za gruntni in užitinski davek.

Sedaj so liberalni tajilci umetnega vina precej utihnili in sprejel se je načrt postave, ki v glavnih točkah sledeče zaukazuje: kdor hoče vinu podobne tekočine za prodajo izdelovati po načinu galizovanja ali petijotizovanja, ali celó brez grozdnih dodatkov, sme to delati le, ako je svoje povzetje gosposki naznanil kot obrt (Erwerb), od katerega mu bo plačevati obrtnino in dohodnino (Erwerb- und Einkommensteuer). Posestnikom vendar, ki delajo vino samo za se in za domače potrebe, to ni zaukazano in jim toraj ni treba plačevati obrtnine in dohodnine. Skrobni cukar (Stärke-zucker) pri narejevanji vina ali vinu podobnih tekočin rabiti je brezpogojno prepovedano. Vina galizovana, petijotizovana ali celó brez grozdnih dodatkov narejena, smejo se prodavati le, ako je se povedalo kupcu ali pivcu tako, da more on vedeti, kako robo ima pred seboj. Izvzeti so le šampanjci. Od gori omenjenih pónarejenih ali umetnih vin se mora plačevati užitnina (Verzehrungssteuer) ravno tako, kakor od pravega, naravnega vina. Kdor se zoper določbe v ovej postavi kakorkoli pregreši, ta bo kaznovan z globo od 25—

600 fl. ali zaporom od 5 dni do 2 mesenca. Kdor se pregreši v mestih, ki imajo colne linije, t. j. kder se od vsega vina pri vvažanju pobira užitnina, ta bo ojstreje kaznovan. Vsak pregrešek se objavi v deželskej uradni novini, vino pa se kaznovancu vzame in siromakom razdeli. Tako se glasi načrt ove postave in sedaj, ko imajo narodno-konservativni poslanci večino, tudi trdno upamo, da bo sprejeta in potem od cesarja potrjena. Vinogradarji avstrijski brez nje dolgo biti ne morejo in ne smejo. Goljufiji se mora pot zapreti.

Konji grizuni in kako jih te sitne navade odvaditi.

M. Konji grizuni (Krippenbeisser) imajo grdo navado, da grizejo jasli pa imajo poleg te sitne navade še več drugih neprijetnih lastnosti. Zato je treba brž ko se zapazi, da konj začinja jasli griziti, gledati, da se žival prej ko prej te napake odvadi. Marsikdo morda misli, naj konj grize jasli, če tega le presilno ne dela. Vendar pa je treba brž v početku temu nasproti ravnati, da se konj popolnoma ne navzame grde napake. Konji grizuni se lahko spoznajo po tem, da imajo zvučajne robove sprednjih zob vse obribane, kar od navadnega grizenja in žvekanja ne more nastati, ampak le tako, da se zobje spodnje ali zgornje ali pa obeh čeljusti na kako trdno stvar tiščé in ob njo ribajo. Navadna so ta trda stvar jasli, ker more konj lahko do njih. Kedar konj jasli grize, prav za prav to le dela, da sapo požira. Konj vpre glavo in sicer s prednjimi zobmi ob jasli ali katero drugo trdno stvar, skrivi vrat, raztegne goruji del žrela in požira zrak. Pri vsem tem opravilu se čuje nekakošno zamolklo kruljenje. S časom je ta napaka tudi dolgemu življenju na kvar. Sicer je tudi res, da konji grizuni precej visoko starost dosežejo in da jim grizenje ni ravno presilno na kvar. To pa se more le o takih konjih reči, ki po času delajo. Znano je, da se pri takih konjih želodec in čreva zraka napolnijo, in tako prebavljanje moti, dihanje obteži in kolika nastane. Stari konji grizuni, ki morajo težko delati, so navadno suhega života in suhe, ščetinaste kože. Naj pa ima grizenje jasli še ktere koli druge nasledke, toliko je pa gotovo, da konjem grizunom trebuh nabruhne in da se s časom prebavljanje moti, pri tem konju bolj, pri onem manj. S časom se more tudi žrelo zožiti in pokvariti in tako dostikrat pouzročiti, da se žival zaduši. Najlahkejši način konja grizuna odvaditi je, da se od jasli proč postavi in sploh vsaka trda stvar, katero bi konj griziti mogel, odene, ali z železnim plehom okuje ali z ovčjim kožuhom pokrije. Dobro je kožuh s štupo, v kateri je nekoliko aloe pomešane, potrositi. Tudi jermenje okoli vrata, katero konju na sapnik nekoliko pritiska, to napako tudi zabranuje. Vendar pa ima ta način zdravljenja tudi to napako, da se konju lahko

sapnik preveč ztesni, kar dostikrat konju glas grdo pokvari.

Tržne novosti. Zrnje pridobilo je na ceni v Ameriki, na Angleškem, Francoskem in Nemškem. Vsled tega je tudi pri nas nategnila. Pri pšenici na Dunaji za 20 kr., pri rži za 10 kr. in ovsu 5 kr. Koruza in ječmen ima prejšnjo ceno. Jednako brez spremembe je tudi pri klavnej živini. Štajerska vina imajo to-le ceno po hektolitru: Slov. goriško 1878 fl. 9.50—12, 1879 fl. 10.50—12, Mariborsko 1873 fl. 22—24, 1875 fl. 20—26, 1876 fl. 15—16, 1877 fl. 14—15, Haloško 1875 fl. 18—20, 1877 fl. 12—14, 1878 fl. 9.50—12, 1879 fl. 11—14, Zavraško 1873 fl. 25—27, 1875 fl. 22—25, 1876 fl. 18—20, 1878 fl. 12—16, 1879 fl. 14—16. Ptujsko 1876 fl. 15—16, 1879 fl. 12—15. Črešnjevsko 1875 fl. 26—28, 1873 fl. 30, Pekersko 1873 fl. 32—36, 1876 fl. 26—30, 1877 fl. 18, 1878 fl. 15—28, 1879 fl. 16—17, Ritonjsko 1875 fl. 27, 1876 fl. 21, 1879 fl. 16—17. Ljutomersko 1875 fl. 27—30, 1876 fl. 20—24, 1877 fl. 20—24, 1878 fl. 18—20, 1879 fl. 18—20. Ormoško 1873 fl. 30—32, 1875 fl. 27—30, 1878 fl. 18—20, 1879 fl. 18—20. Desertna vina so dražja, muškatelec 1868 fl. 42, ljutomerčan 1863 fl. 54, nekateri celo fl. 120—125.

Dopisi.

Iz Velenja. (Volitev novega župana). Hud mraz je ne le tukaj, marveč skoraj po celi južni Evropi; prav tako se po celej Avstriji ta stran Leithe zdaj vrše volitve v občinske in okrajne zastope. Pretekli teden, t. j. 13. t. m. vršila se je volitev odbornikov v okrajni zastop in 18. t. m. pa ona občinskih odbornikov za sosesko Velenje. Izid je povoljen, ker izvoljeni so v resnici sposobni biti občinskim odbornikom. Drugo pa je občinski predsednik ali župan, kakor odbornik. Prvi dobi v roke celo osodo občine; njeni blagor in gorje; on jej postane nekakošen oče in postavodajica, svetovalec, sodnik, oskrbnik, redarstvenik in vodnik.

Treba je tedaj dobro paziti, da se za župana voli tak mož, ki ima tem častnim prislovom tudi sposobne duševne in telesne sposobnosti in lastnosti. Župan bi moral biti po mojem mnenju vsestransko pravičen, odkritosrčen, nesebičen, usmiljen oče revežem, natanjčen v vsem in povsod, značaja trdnega, domoljub skozi in skozi, milostljiv sodnik prestopovalcem in vesten vselej in povsod. To si dobro zapomnite gg. odborniki, ki imate častno nalogo čez celo osodo občine razsojevati, to naj bo Vam kazalo in vodilo na dan volitve. Nikar se ne dajte oslepiti ali prekaniti od kakega obečavanja ali žuganja. Če takega moža izvolite, ste si lahko naprej svesti, da pojde vse postavno in pravilno, da bode občina srečna; če pa obečajočega ali žugajočega moža volite, ste lahko prav za gotovo

naprej prepričani, da ste slabo vkrenili in da boste tri dolga leta na slabem. Dobremu vinu ni treba kazala; dobremu županu ni treba obečavanja, obljub, žuganja in pretenja — kdor to dela, se sam obsodi in naravnost svojo nesposobnost kaže.

Iz Celja. (Vabilo k božičnici za ubogo deco). „Katoliško podporno društvo“ v Celji napravi prihodnjo nedeljo, dne 28. decembra t. l. popoldne ob 3. uri v grofiji božičnico za ubožne učence in učenke iz celjskih okoličanskih šol. Pred razdeljevanjem obleke bodo dečki in dekleta predstavljali dramatični prizor (igro) „Vbožec“, ki je tej slovesnosti jako primeren. — Nemogoče nam je zunajne č. p. n. ude in dobrotnike našega društva, vsakega posebej, k tej slovesnosti vabiti; vabi Vas toraj tem potom najuljudneje k obilni udeležbi odbor kat. podp. društva v Celji. — V ponedeljek 29. dec. t. l. se obhaja ob 8. uri v farni cerkvi v Celji sv. meša za vse blage dobrotnike katoliškega podpornega društva. — Za „kat. podp. društvo“ v Celji so darovali: Preč. gosp. prof. Ivan Krušič 10 fl. (ustanovnino s 60 fl. doplačal), č. g. Anton Slander, vikar 10 fl. ustanovnine, preč. gosp. J. Žehel, župnik 10 fl. ustanovnine; po č. g. P. Donatu, kapucinu 2 fl., gospa Johana Jesenko v Celji 2 fl., č. g. A. Lednik, kaplan 5 fl. Preč. gosp. Peter Cizej, župnik v Reki 3 fl., neimenovani iz Celja 4 fl. 73 kr., gospa Westermayer iz Celja 2 fl., gospa Seiler 3 fl., č. g. Ant. Ribar, kaplan zopet 7 fl. Za božičnico so na dalje darovali: preblagi neimenovani dobrotnik 18 gld., g. A. Grabič, posestnik v Celji 1 fl., preč. gosp. Fr. O. 2 fl., veleč. gosp. A. V. 5 fl., č. g. A. Šl. 2 fl. in J. Ž. 3 fl.

Iz Ljutomera. (Smrt — zima). Dne 7. t. m. smo na tukajšnji mirodvor k večnemu počitku sprevodili Ivana Spindlerja, posestnika v Bočkovcih. Pluća so se mu bila vnela, in ker je zdravniška pomoč prepozno prišla, sledila je prerana smrt. Rajni je bil v obče priljubljen izobražen in narodno značajan mož. Ker je pa bil pokojnik tudi naročnik „Slov. Gosp.“ naj mu isti izreče: lahka mu bodi zemljica domača! — Zima je tudi pri nas po Murskem polji jako huda. Najstarejši ljudje ne pomnijo takšne. Mura je tu pa tam celo premrznila. Več mlinov je odneslo, druge potrgalo in spotrlo. Letina pa pri nas ni bila boljša, kakor od inod čujemo. Za denar bo čedalje huje.

Iz Celovca. (Poslavljenje — darilo). C. k. stotnik pešpolka baron Marojčić št. 7., g. Andrej Komelj v Inomostu bil je z najvišjo odločbo dne 30. okt. 1879. v plemski stan povzdignjen s slovenskim priimkom „Sočebran“. Poslavljeni, ki je bil za časa svojega bivanja v Celovcu med tukajšnjim slovenskim občinstvom zelo priljubljen, pridobil si je za Slovence posebne zasluge, in sicer s tem, da je s pomočjo tedajnega vodja svoje kompanije, sedajnega kaplana v sv. Martinu pri Belaku in vojaškega kaplana v rezervi č. g. Ognjeslav-a Robas-a, poslovenil in izdal več

Politični ogled.

vojaških knjig: službeni pravilnik (Dienstreglement), vadbeni pravilnik (Exercierreglement), bojna služba (Felddienst), kratek poduk o zemljišču (Terrainlehre), nova puška (Gewehrwesen), službovnik (Felddienst), garnizonska in stražna služba (Garnisons- und Wachtdienst) i. dr. Z omenjenimi knjigami in knjižicami, ktere je natisnola družba sv. Mohora, ustregel je g. Komelj zelo slovenskim vojakom, podčastnikom in častnikom ter mnogo pripomogel k boljemu in temeljitejemu poznanju vojaških postav, dolžnosti in vsega važnega, kar se tiče vojakov in vojske. Kako težavno je bilo podučevati vojake, samo slovenskega jezika zmožne, ko se je v vojašnici in v boju lomila taka slovensčina, da je bila groza! Še l. 1877. obhajale so me slabosti, ko nam je vodja bojne postave zabijal v glavo v taki mešanici, da ga živa duša ni mogla umeti, potem pa jezno ropotal in se repenčil, ko ubogi novinci niso vedeli drugega odgovora na njegova čudna vprašanja: kakor strašno smešna zijala prodajati in vendar je držal slovenski pravilnik v rokah! Kaj bi se pa onemu reklo ali celó zgodilo, kteri bi Nemcem razkladal vojaške dolžnosti v taki „spofrderbani“ nemščini? Želeti bi tedaj bilo, da bi se posebno onim podčastnikom, kteri imajo novince podučevati, poslovenjene vojaške knjige toplo priporočile in bi se oni marljivo vadili, vojakom potrebne reči v domačem jeziku razumljivo učiti. — Svtili cesar darovali so 200 gld. cerkvenemu predstojništvu v Steuerbegu, dekaniji Feldkirchen na Koroškem in sicer za cerkveno popravo.

Kakor novine poročajo, bila je 14. dec. v Celovcu največa zima med vsemi evropejskimi opazovalnimi postajami. Pojemanje mraza ni dolgo trajalo, zdaj spet narašča. — V Belaku umrla je neka vdova vsled ostrupljenja z že odrgnjenimi žveplenkami ter zapustila troje neprekrbljenih otrok.

V. S.

Iz Konjic. (Sodnijska razsodba.) Z ozirom na dopis v št. 42. „Gosp.“ od 16. oktobra o ranjenih dveh fantih, ki so z drugimi lovca na cesti nadlegovali, naj bo še dostavljeno, da je sodnija fante nekrive spoznala. Ali sta morala lovca, ki sta dva fanta obstrelila, kaj krvavega denarja njima plačati, ni znano; to pa vemo, da je eden oproščenih fantov menda iz samega veselja, da je srečno odletel, neko priletno žensko, ki je mirno po trgu šla, koj na potu od sodnije zgrabil in v sneg vrgel. — Radovedni smo, ali bo novi državni zbor tudi popravo kazenske postave v roke vzal. Zdaj, ko je cena petroleju povišana, bi vsekako kazalo, da se pospešuje pridelovanje leskovega olja, kterega bi se obilno spečalo, ko bi se vpeljalo pri sodnijah za mazilo pri razposajencih. Naj naši drž. poslanci to premislijo! Po Tinjski župniji grozno razsaja vratna vnetica difteritis, mnogo posebno mlajših ljudi je že pomrlo.

Avstrijske dežele. Vojaška postava bila je dvakrat zavržena, ker 180 konservativno-narodnim glasov v tako važnej reči ni hotelo od 155 liberalcev pristopiti toliko, da bi se našli $\frac{2}{3}$ vseh za postavu potrebnih glasov. Ker je pa gosposka zbornica enoglasno sprejela postavu, prišlo je do tretjega glasovanja v soboto 21. decembra t. l. Konservativno-narodni poslanci so po dr. Smolki predlagali, naj se vojaška postava sprejme po načrtu visoke vlade, čije predsednik je grof Taaffe. Na to nastane velik prepir med liberalci samimi. Liberalci Pajer, Hofer, Suess in Alter so govorili za postavu, liberalci: Fürnkranz, Karnerl (oj, oj), Sturm in Kopp zoper njo. Naši poslanci so se deloma smejali, deloma čudili, kako so se stari liberalni prijatelji, nemški zveličarji, med seboj topli, butali in grizli. Naposled pride do glasovanja in res 37, ali kakor nekateri štejejo 40, liberalcev je od prejšnjega svojega glasovanja odpalo in glasovalo za vojaško postavu tako, da je ta bila sprejeta z 223 glasov proti 105, t. j. s 4 glasi več, kakor je postavno treba, namreč 219. Svtili cesar so še isti den postavu za 10 let podpisali in potrdili. Proti njej trdovratno glasovali so vsi štajerski liberalci in nemškutarji: dr. Duhač, dr. Forregger, Lohninger, Hakelberg, Pauer, Karnerl itd. Sedaj pozna Avstrija svoje strice. Da so koroški liberalci soglasovali, o tem ni dvomiti in jih tudi beremo o novinah, da so nasprotovali: Wran, Petritsch itd. Grof Taaffe je torej sijajno izpolnil obljubo svitlemu cesarju storjeno. Čehe je spravil v državni zbor in vojaško postavu dognal, ali ob enem je tudi „nemško liberalno in ustavoverno stranko“ razdjal in razklal in za vselej storil nemogočo, da zasede ministerske stole. Tako jamrajo liberalni listi sami. V teku 11 let je se ta ošabna in grozno sebična stranka sama zdelala. Na 100 let tudi bi ona bila dovolila vojaško postavu, ako bi za obstanek jenega gospodstva treba bilo. A sedaj je krčevito nasprotovala, ker je bila v manjšini ter stregla vreči grofa Taaffeja, a zgodilo se je nasprotno. Ošabna stranka leži pod klopjo razbita in razklana in osmešena. V odborih so konservativni poslanci sklenili odpraviti posilno legaliziranje, tudi so liberalno postavu o uravnavi gruntne dače tako preustrojili, da si bodo kmetje kos pomagati z ugovarjanjem zoper preveliko vpenitvo čistega dohodka. Naš poslanec baron Goedel bil je od zdravnikov proščen, da je teh prošnje predložil državnemu zboru, naj ta prizna vračnikom pravice do posebnih zbornic, kakoršne imajo sedaj advokati in notarji, in blizu tudi trgovci in obrtniki. To bodi kmetom v opomin, da tudi mislijo na kmetijske zbornice z enakimi predpraviciami. Češki poslanec dr. Greger je nasvetoval, naj se odpravi dosedanje „objektivno postopanje“ zoper časnike, t. j. naj ne konfiscirajo c. k. okrajni glavarji in pravdniki

nepovoljnih listov tako, da bi se list pograbil, a pred sodnijo nič ne razpravljalo: je li list kriv ali nedolžen. „Slov. Gospodar“ je bil večkrat tako pograbljen pa nikoli ni od sodnije izvedel prav: zakaj? Državni zbor je svoje delovanje odložil do 15. januarja 1880. Kranjski nemčurji bi radi dr. Kalteneggerja spustili, ko bi jim le deželni zbor nemčurski ostal. To je abotno. Ves deželni zbor kranjski se ima razgnati; nove volitve bodo nemčurjem pokazale — zadnjo pot. Sploh pa deželni zbori letos ne morejo biti pozvani. — V Gališkem je vsled strahovite zime uže 22 ljudi zmrznilo. — V Novogradskem okraju na Moravskem je 26.000 ljudi brez hrane. Bog se nasmili in dobri ljudje. Čebi so cesarju predložili spomenico o enakopravnosti z Nemci, katera bo nam Slovencem v zgled in jo bo „Slov. Gosp.“ pribodnji objavil. — Hrvati so sklenoli čakati zopet na eno leto, da se z Magjari pogodijo. Toli ke popustljivosti pač ni bilo treba. — V Travniku v Bosni je pogorela kosarna in je 1/2 milijona gold. škode. Bivši minister grof Andrassy dal se je slovesno sprejeti v 31. red freimaurerski. Te komedije zvedinim katoličanom res ni bilo treba brati v časnikih. Mi dobro vemo, kdo je grof Andrassy in kdo so freimavrerji!

Vnanje države. Ruska carinja je na smrt zbolela, čeravno se je zarad milejšega podnebja podala na južno Francosko. Divji Turkomeni napadajo ruske namejne trdnjave v Aziji. V Šleziji na Nemškem je strahovit glad; mesta in vasi, ki štejejo po 2000—6000 duš, nimajo nobenega živeža in vlada jim ga mora sedaj kupovati. Zoper katoličane še pa ista vlada vedno ostro postopa po „majnikovih“ postavah. V Badenju je nadškof pred 15 leti umrl, a freimaurerska vlada še sedaj brani ivolitev novega višjega pastirja. Francozi so dosedanje ministre zamenili z novimi, ki bodo še bolj sovražni svetej Cerkvi; škofom se plačo priškrenili za 435.000 frankov. Italijanska vlada je 12 milijonov odkazala, da se stavijo razne državne palače in tako siromaki dela dobijo, ker sicer gladu umirajo. — Črnogorci še niso dobili ne Gusinja ne Plave; brez boja si Turk ničesar ne da izviti. Bolgarski knez neče razpisati novih volitev, ker se s takimi poslanci ne da vladati, kakor so bili zadnjič izvoljeni. — Angležem se v Afganistanu huda godi. Generala Roberts so vrgli vun iz Kabula in sedaj čepi v Šepuru na planjavi, konji in kamele so mu poeepale, ima samo 7500 mož in 23 kanonov. Okoli in okoli je pa obdan od sovražnikov, zveza z Indijo mu je pretrgana; sedaj hiti mu general Bright in general Stewart na pomoč. — Chilenci v Ameriki so zopet sijajno zmagali, bolivijanska vojna je tepena in jihov general Vilegas ulovljen in 1500 mož ter 13 kanonov zaplenjenih. Ob enem so Peruvijancem vzeli zadnjo ladijo oklopnico. —

Za poduk in kratek čas.

Kako je hudič ukraden kos kruha odsluževal.

(Narodna pripovedka.)

Ko še so slovenski kmetje grajščakom podložni bili ter jim morali pri vsakem opravilu pomagati, šel je nek kmet v gosposčino orat in je samo kos trdega kruha s seboj vzela. Trda ral ga je jako utrudila ter je zelo lačen in žejen postal. Ne daleč proč pa je bil studenec. Pustivši svoj kos kruha na smuki gre s črepinjo po vodo, da bi jo k trdemu kruhu pil in se spet poživil. Toda ko nazaj pride, ne najde več kruha, dasiravno ni bilo žive duše videti, ki bi ga bila odnesla. Sirotek je moral lačen dalje orati.

Ob žetvi se pride temu kmetu močan človek za hlapca ponujati. Ker ni nič druga terjal, kakor živež, vzeme ga kmet v službo. Prvi den reče hlapec kmetu: „Idi pa nama pri gospodu vso žetvo vdinjaj; vendar plačilo zahtevaj še menjšo, kakor ti gospod obljudi“. Kmet vdinja vso žetvo in zvečer gresta s hlapcem žet. Ker kmet ni bil vajen po noči delati, začne se mu kmalu dremati. Ko hlapec to vidi, mu prigovarja, naj se le vleže, on bo že sam žet, dokler bo mogel. Kmet zaspi, hlapec pa zabrizga in zdajci je od vseh strani priškakljalo vse črno vražičev s srpi v rokah pomagat žet, tako da je do jutra bilo vse požeto. Kmet se čudi, kako je bilo to mogoče, še bolj pa gospod; ali ker je delo opravljeno, jima plati in onadva odideta.

Drugi den reče hlapec kmetu: „Idi, pa nama pri gospodu vso košnjo vdinjaj, vendar zahtevaj menje, kakor ti gospod obljudi“. Kmet vdinja vso košnjo in zvečer že gresta kosit. Tudi pri košnji se je kmetu kmalu začelo dremati in ko hlapec to opazi, mu prigovarja, naj se le vleže, on bo že sam kosil, dokler bo mogel. Kmet se vleže in zaspi, hlapec pa zabrizga in spet je privrelo vse črno vražičev s kosami pomagat kosit, tako da je do jutra bilo vse pokošeno. Kmet se vzbudi in čudi, kako je to mogoče, še bolj pa gospod; ali delo je bilo opravljeno, gospod jima izplača in onadva odideta.

Tretji den reče hlapec kmetu: „Denes pa nama idi pri gospodu vso mlat vdinjaj; vendar mertuka le toliko zahtevaj, kolikor bom jaz zamogel enkrat odnesti“. Kmet se z gospodom pogodi in zvečer že gresta mlatit. Kmetu se je spet začelo dremati in hlapec mu spet prigovarja, naj se le brez skrbi v parno vleže, on bo že sam mlatil, dokler bo mogel. Potem hlapec zabrizga in spet je prišlo toliko jegovih pomagačev, da so do zore vse zmlatili. Ne gospod pa ne kmet nista mogla zapopasti, kako da ta človek toliko opravi. Ko je bilo žito zvejano in zmerjeno, začne si hlapec mertuk nalagati. Pa kaj če biti? Vse gospodovo zrnje je že imel skoro na ramah, samo ene lajte ni mogel nikam več djati. Kmet se je v pest

smejal, gospod pa jeze z zobmi škripal in ni vedel, kaj bi počel; kajti pogodba je bila jasna, da mlataca toliko mertuka dobita, kolikor ga more hlapec enkrat odnesti. Iz dobra mu vendar gopod ne bi rad pustil vsega zrnja, torej spusti za njim jako hudega bika, ki bi ga naj vkončal. Ali hlapec prime bika, ki se je hotel vanj zažariti, za rogove in ga pelje v kmetov hlev. Vseto izroči potem kmetu in reče: „To je povračilo za tisti kos kruha, kterege sem ti bil lani iz smuke ukral“. To izreki zgine, kajti to je bil sam hudi duh. Kmet pa je iz tega spoznal, kolika pregreha je to, če se siromaku kaj ukradne, ker je celó hudič moral kos ukradenega kruha tako povračevati.
Zapisal J. Gombarov.

Smešničar 52. Mestjan se pripelje v slovensko ves. Zapazivši kmeta prihajajočega od cerkve vpraša ga: oče, povejte mi, koliko imate na uri? „Dvanajst, gospod“. Ali še ni več? „Ne, gospod, pri nas ni nikoli več“. Kako to? „No, ker je potem zopet — ob enih.“

Razne stvari.

(*Prihodnja številka „Slov. Gospodarja“*) izide v petek 2. januarja 1880.

(*Kat. polit. društvo v Konjicah*) ima nedeljo po božiču, 28. t. m., ob pol treh popoldne na prvosednikovem domu občni letni zbor z volitvijo novega odbora. Ker se bode tudi o drugih rečeh razgovarjalo, vabijo se udi k obilni udeležbi.

(*Kajšo užgala*) je hudobna roka 11. t. m. po noči nekemu posestniku v Zbigovskem vrhu zgornje-radgonskega okraja, da je do tal pogorela. Mož, žena in 5 drobnih otročičev so zdaj sred tolike zime brez strehe in živeža.

(*Zmrznil*) je posestnik B. Uršič v Slatini na potu domov, ker se je poprej preveč žganjice napil in obležal.

(*Tolovaji napali*) so hišo K. Čebularjevo v Nimnem, okraja rogačkega, zvezali jega, ženo in družino ter vropali robe 200 fl. vredne. Žandarji so enega roparjev prejeli.

(*Porotniki*) l. 1880 v Celje sklicani bodo dne 26. januarja, 30. marca, 31. maja, 26. julija, 20. septembra in 22. novembra.

(*Železnico od Poličan do Slatine*), ako bo postavljena, mislijo podaljšati nad Podčetrtok, sv. Peter, Bizeljsko do Brežic.

(*Obesil*) se je Ferdo Pašarnik, kmetski sin, pri sv. Lovrencu v puščavi. Siromaček je to storil potem, ko je nesrečno zblaznil.

(*Radgončanje*) snujejo društvo pod vodstvom plem. Kodoliča, da bi od Radgone potegnili železniško progo ali do Spielfelda ali do Lipnice.

(*Za železnico od Celja nad Slov. Gradec*) v Spod. Drauberg prosi pri državnem zboru mestni zastop celjski. Ako dotični krajišniki mislijo, da bi jim taka železnica bila na korist, naj se jed-

nako zglasijo. Slovenski naš poslanec g. baren Goedel je predsednik odboru železniškemu!

(*Plujski zastop mestni*) izvolil si je dr. Bressnigga zopet za župana. V odboru so gg.: Ekl, Fürst, dr. Ploj, Wibmer, Bračko, dr. Strafella, Lužar, Strohmajer, Muršec, Bauer, Ferk, Kašper, Fichna (tega je se vé najbolj treba kot nemakurtarskega „špiritusa“ v zastopu), Zistler, Maerz, Pisk in dr. Anton Rak.

(*Imed enoletnih vojaških prostovoljcev*) imenovanih je za lajtnante 537 pri peš-regimentih, 55 pri loveih, 66 pri konjenikih, 151 pri artileriji, 22 pri genijskem in 6 pri pijonirskem oddelku. Slovenci so: Jožef Smodej (reg. 47.), Anton Centnar (47), Eug. Potočnik (27), Peter Dearnino (27) in Mat. Suhač (47).

(*Mesenc mrkne*) deloma 28. t. m. ob 5. uri popoldne, kar se bo dalo pri nas dobro opazovati, če bo jasno.

(*Deželni odbor štajerski*) je oskrbnino v javnej bolnišnici v Leobnu znižal od 70 na 65 kr. na den od osebe.

(*Kot nov trgovec*) je vpisan od kupčijske sed-nije celjske, g. Sedminek pri sv. Lenartu v Slev. goricah.

(*G. baron Goedel*) naš slovenski poslanec bode baje imenovan namesto Stremajerja za ministra. Blagi gospod je pretečeni teden našemu tiskovnemu društvu poslal deležnino 5 fl.

(*G. knez Ernest Windischgrätz*) je od Slovencev za kandidata postavljen pri volitvi novega državnega poslanca namesto umrlega grofa Barbota.

(*Volkovi požrli*) so v Debreczinu deklo, ki je k štepihu šla vode zajemat, kder so jo lagodne zveri napale, raztrgale in pojedle do tega, kar je telesa v črevljih ostalo. Zima je volkove v mesto prisilila.

(*Srebrno svetinjo*) dobil je od svitlega cesarja telegrafski nadzornik v Mariboru, g. Ludwig.

(*V Mahrenbergu*) za župana izvoljen g. Feliks Schmit, bivši deželni poslanec.

(*Iz Šmarije*) pri Celji se nam poroča, kako se je mesarski hlapec A. Korošec pri sv. Urbanu napaden komaj ubranil tolovaja, dalje, kako so 4 tolovaji iz Hrvatskega na saneh se pripeljali in hoteli izropati želarja Jurija Krajnea v Drobinskem. Ker pa denarjev niso našli, vzeli so samo sena za konje in flašo žganjice.

(*V čitalnici mariborskeje*) je na sv. Štefanove ob 3. uri popoldne občni zbor. Veselice zvečer ne bode, ker v gospe Šrameljevej (čitalničnej) gostilnici sedaj gostilničarja ni. Odbor.

(*„Vaterland“*) je najboljši najizvrstnejši nemški, katoliški, federalistični, Slovanom najpravičnejši list dunajski. Vsi konservativni pa tudi naši vsi slovenski poslanci so ga te dni priporočili. Stane 5 fl. na četrta leta.

(*Mlado žensko ubil*) je nekdo v Tezni pri Mariboru. Ni še znano, kdo je ona in kdo je jeni morivec. Telo se je spravilo v Hoče.

(Za družbo duhovnikov) vplačal je č. g. Jan. Kalin 1 fl.

Listlô uredništva. „Cerkvena priloga“ je se zaradi „Gospodarstvene priloge“ odložila do prihodnjic. Tedaj objavimo tudi dopise iz Bohinje-Bistrice, iz Celoveca itd.

Loterijsne številke:

V Gradcu 20. decembra 1879: 57, 80, 75, 58, 90.
Na Dunaju „ 24, 78, 16, 47, 37.
Prihodnje srečkanje: 3. januarja 1880.

Orglar

z dobrimi spričevali, poštenega zadržanja, 24 let star, neoženjen, vnet za cerkveno petje in zmožen v koralnem in figuralnem petju podučevati, prevzame službo pri kaki večji fari.

Tega dobrega mladenčca dobrovestno priporoči

Fr. Čarman,

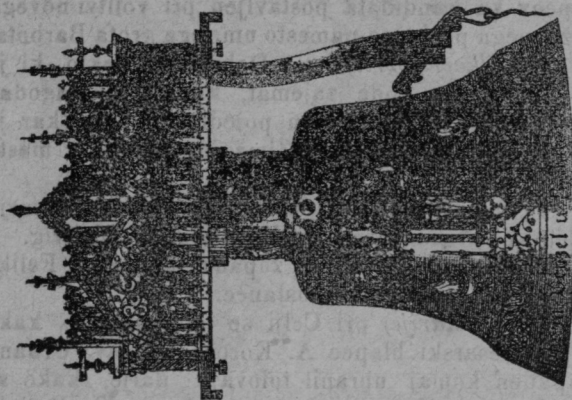
v Otoku poleg Radolice na gorenjskem Radmanskem in Krain.

<p>LIVARNA, Badgasse Nr. 9 blizu sl. cerkve.</p>	 <p>C. kr. privilej.</p>	<p>Številnih prizmajil za zlate zvonove je priredjenih za ogled.</p>
---	---	--

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov

v MARIBORU

zliiva posebno izvrstne zvonove iz najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pregibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne tresse.

Ilustrirane obrabee dopóšljeno, kdor jih želi, brezplačno po pošti!

1—12

Slomšekovih

1—6 tretja **Život**

8° stran

se dobiva po vseh slovenskih dukvarnicah,
trdovezan iztis fl. 1.40
broširan „ fl. 1.30

Za učitelje, bogoslovce, in dijake pri g. izdatelju u Ptuju znižana cena fl. l.— za poštnino naj se priloži 10 kr.

Lepa, zlata vredna božičnica!

Pri založniku H. Ničman-u v Ljubljani je na svitlo prišla knjiga pod naslovom:

„Slovenska kuharica“

ali navod okusno kuhati navadna in imenitna jedila za 933 jedil, tudi popis kuhinjskega orodja, katero je v vsaki dobri kuhinji potrebno, in pristavek 14 jedilnih listov za vse okoliščine in potrebe.

Spisala in na svitlo dala
Magdalena Pleiweis-ova
Drugi, pomnoženi natis.

Da so te bukve „slovenska kuharica“ občinstvu jako potrebne, koristne in priljubljene, dokaz temu je urna razprodaja prvega natisa, ker je pa drugi natis še pomnožen in tudi popravljen z novo in staro vago in mero, upamo, da bodo naše slovenske kuharice radostno po njih segale. — Cena je mehko vezanim fl. 1.50, trdo vezanim pa fl. 1.80.

Razlaga sv. maše

po

čast. o. Martinu Kohemu.

Domače in molitvene bukve, 1. natisa, 1879.

Kolikor bolj nespodobno se mnogi obnašajo pri najsvetejšem opriavilu sv. maše — da se Bogu nsmili! ne le mladina, ampak večkrat celo njeni odgojniki, — toliko bolj je želeti, da se nauk o tej veliki skrivnosti razširja med vernike. Omenjena knjiga obsega prelepe in globoko v srce segajoče nauke o tej preimennitni skrivnosti, o nebeski dobroti sv. maše, o vdeleževanju, pobožnosti itd. in kako hudo se pregrešijo tisti, ki se pri tem opravilu nespodobno obnašajo. Razun teh premišljevanj pa so v tej knjigi tudi razne molitve pri sv. maši in druge molitve na 510 straneh. Cena tej vsega priporočila vredni knjigi je v pol usnje vezanej fl. 1.20, če je v usnji fl. 1.40 z zlatim obrezkom pa fl. 2.—

3—3